

bude prijetno, ker su narodnosti pomešane. Ako bi pak Slovenci vsi na jednom sboru bili sbrani, bi svoje želje, prošnje i pravice jednoduho sbrali i visokoj vladi predložili i čto bi presvetli vladar milostljivo poterdil, to bi nam bil zakon. Pomešani v deželnih sborih se Nemci i Slovenci samo mutimo, po narodnosti razdeljeni bi v večjej prijaznosti živeli i ložeje vsaki svoje želje sastavili.

Ako bi Slovenci bili kakor narod sjedinjeni i se sbirali samo na jedan jedini sbor, to bi bilo v prid i celoj državi našej. Časi su taki, da se moraju upotrebiti vse sile državne, moć i sila države postoji pa v moći poudov i narodov njenih; to može državi samo v prid biti, ako bi Slovenci, kakor narod, tudi svoje narodne pravice imeli i svoj deželni sbor, da bi na svojih nogah stali; tako razdrobljeni ne možemo pomagati niti samim sebi, niti nekemu drugomu. — Tudi pri najboljej volji nam visoka vlada tako razkropljenim pomagati ne može, v teh deželnih sborih, kde smo v večni manjšini, ne može naš glas prodreti i ješće manje do najvišjega prestola dopreti, naše skeleće rane ostanu nepoznane i nezaceljene; kolikor se pa krivice množe, toliko se zadovoljstvo manjša.

To bi jamačno ne bilo čisto nič krivoga, ako bi se mi v jeden celek, v Sloveniju, sjedinili — mi jednako ostanemo i živimo v našej državi, ako smo tako raztergani ali lepo sjedinjeni — razlika bi bila samo ta, da sjedinjeni v jeden celek bi bili Slovenci krepkeji podporniki državnih poduzetij.

To bi take nič ne bilo novoga, ako bi se vse pokrajine sjedinile. Stara Slovenija, pod imenom Gorotanija, je se prostirala mnogo dalje, nego bi se sadanja Slovenija. Gorotanija — ne Koroška — je obsegala celo sadanjo Krajsko do gorotanskoga zaliva, koji se ješće sada imenuje karnerischer ali quarnerischer Meerbusen, dalje sedanje slovensko primorje, knežiju goričku, furlaniju, celu sadanju Korošku i v Tirolu do pogorja slovenskih Turov = Windischtauern i do slovenske Motreje = Windischmatreje, celu sadanju Štajarsku do Enže reke i do slovenskih Ograd = Windischgarten = Windischgarsten v gornjej Avstrii. Tadašnja Štajarska je obsegala samo mesto Štajer s okolicu v Avstrii. Velik del velike Gorotanije se je potudjil, je zgubljen za naš narod; čto je propadlo, je propadlo; mi Slovenci sada živeći se držimo slavenstva živiećega i goreće želimo, da bi se sjedinili v Slovenii i dobili samo jedan jedini deželni sbor.

(Konec sledi.)

Kdo je „ultra“?

Kaj je ultra? ali, da slovenski rećemo: kaj pomeni prenapetnež v obće in slovenski posebe?

Na to prašanje se dá kratko odgovoriti. Kaj znamenuje: visoko? in kaj: višje od mene? Glej, kjer jez stojim, in lahko boš doznao, kdo je višji in nižji od mene.

Obernimo to na naše zadeve, in vprašajmo: kaj misliš ti, koliko bi slovenski jezik morao služiti za sredstvo ali pripomoćek v omikanju našega naroda? Če misliš, da narodu, kmetu, rokodelcu, trgovcu, duhovnu, uradniku in vsakemu s Slovenci in med Slovenci živiećemu človeku ni treba slovniškega znanja, pisanja in tako dalje v narodnem jeziku, bo to „ultra“ vsaki, koji hoće, da se v narodnih školah in v gimnazijah pametno ući saj slovenski jezik. Če misliš, da je zadosti za omiko slovenskega jezika in naroda golo znanje slovniško o narodnem jeziku, to ti je ministarski ukaz od 8. avgusta 1859, ki je zavoljo gimnazij na svitlo dan ali nikdar ne izpeljan bil, velik „ultra“.

Če gledamo na sedanjí stan narodnih naših škol, ki so skoro samo za germaniziranje napravljene, ker se otroci v njih učijo le nekaj besed nemških in katekizem, in se ta le v nerazumljivem nemškom jeziku, drugo vse pa narobe;

če gledamo na sedanje gimnazije slovenske, v kterih se nikjer še slovenski jezik ne ući čisto po slovenski; če vidimo, da uradnije ne znajo kaj za slovenske dopise ali tudi zapisnike, moremo si misliti, da le nekoliko pošteneji ptujec in Slovenec lahko dobi posebno od naših odpadnikov ali renegatov ime: „ultra“ ali „prenapetnež“.

Po misli takih ljudi je cesarski diplom od 20. oktobra najvećji „ultra“.

Glejte: kako se spreminja zapopadek „ultra“. Kakor je človeku, ki je zmerznil, sneg že topla odeja, kadar ga va-nj polože, tako je pravemu nemškutarju že „ultra-Slaven“, kdor ga, namesti „guten tog“ pozdravi z „dobro jutro“.

Sl.

Graška asekuracija zoper oženj v pretećenem letu 1860.

Iz dokaza, ki ga je vodstvo graške asekuracije te dni na svitlo dalo, se vidi, da je pretećeno leto iz novega 2725 gospodarjev k nji pristopilo, namreć iz Štajarskega 1925, iz Koroškega 522, in iz Krajskega le 278.

Lansko leto je bilo 6811 pohištrev zavarovanih za 4 milijone in 77.275 gold. klasne vrednosti. Celo premoženje, ki je bilo pretećeno leto pri imenovaní asekuraciji zavarovano, je zneslo 62 milijonov in 487.225 gold. zavarovavne, ali pa 84 milijonov 940.600 gold. nov. dn. klasne vrednosti.

Omenjena asekuracija je lansko leto pogorelom za škodo povernila 183.258 gold. in 33 kr. nov. dn., in sicer Štajarcom za 307 pogorelih pohištrev 117.513 gold. in 33 kr., Korošcom za 120 pogorelih pohištrev 47.295 gold., Krajncom pa za 108 pogorelih in poškodovanih pohištrev 18.450 gold.

Letošnja tarifa za zavarovanje pohištrev in drugih mnogoverstnih poslopíj je odmerjena na 26 kr. novega denarja od 100 gold. (to je, 15 kr. po starem denarji). To plaćilo se mora pa, kakor vsako leto, ravno tako tudi letos do konca tekoćega mesca sušca, to je, najzadnji čas 10 dni po sv. Jožefu, oskerbnikom imenovane asekuracije odrajtati, ki so po već krajih Štajarskega, Koroškega in Krajskega postavljeni. Kdor napovedani čas plaćati zamudi, naj je po pozabljivosti ali nemarnosti, je sam kriv, če pogori in povraćilne škode ne dobi.

S pomoćjo te asekuracije se je pretećeno leto 473 pohištrev, ki so bile poprej s slamo ali pa z deskami krite, s ceglom pokrilo, 5 so jih s škerlmi, 1 z bakrom, 4 s kositarjem, 3 s kamnitim klajem, 94 pa s škodlami pokrili. Napravilo se je ravno tako tudi 308 zidanih opažev, 21 strelovodov in 131 varnih zidanih dimnikov, 96 pohištrev pa se je na bolji in prostorniši kraj postavilo.

Takim, ki so se pri ognji pridno obnašali in verlo gasili, je asekuracija 833 gold. in 59 kr. podarila.

„Novice“ podavaju gospodarjem na Štajarskem, Koroškom in Krajskem, za ktere je graška asekuracija kot prava pogorelska bratovšnja napravljena, vsako leto izkazek pretekloga leta z živo željo, da bi vedno već gospodarjev zavarovalo svoje pohištva, in da bi kdaj mogli reći: Naši hišni posestniki žive in spíjo brez skerbi, ker imaju, če bi jih tudi nesreća ognja zadeti znala, vse svoje poslopja zavarovane!

Slovanska književnost.

V Zagrebu napravljata Miladinova za natis do 700 narodnih pesem, nabranih po Makedonii in po Bugarskem; dodani so popisi šeg, pregovori, uganjke, narodne pripovesti itd.

Konstantin Miladinov, kakor „Naše gore list“ pripoveduje, po svitlem škofu Štrosmajerju k njemu pozvan, prišel je z njim vred v Zagreb, kjer se delo že tiska. Omenjene novine dodale so oglasu opombe sledeće: „Na-

damo se, da će ne samo Jugoslaveni kao rodjena bratja nego i ostali slavjanski svet s veseljem pozdraviti ovo književno poduzetje, koje će nas upoznati поближе s ovom zanimivom granom našega naroda i stajnama njegova duševnoga živovanja. Pjesme te biti će kao nekome živom kopčom (vezilo), koja će duševno užje spojiti zabalkansku našu bratju sa ostalim rodovima slavskim. — Dodano bo nekoliko besed drugim Jugoslavenom manje znanih s prevodom. — Knjiga, 25 – 30 pól debela in na lepem papirju natisnjena, veljala bo 2 gold. nov. dn.; plačalo se bo za gotovo knjigo. Podpise nabira tudi prof. J. Macun v Ljubljani.

Kakor priloga k letošnjemu „Glasniku slovenskemu“ izhaja gosp. Cegnar-jev izversten prevod Šilerjeve tragedije Maria Stuart. Vsak učitelj slovenskega jezika želel si je davnej kako dramatično delo, ki bi ga mogel v šoli brati z učenci. Spodboden na to po pisaveu teh verstic odločil se je gosp. izdatelj in vrednik „Glas. slov.“ tudi to delo po 50 kr. nov. dn. posebe na svitlo dati, če bo se mu dosti naročnikov oglasilo. Bog daj, da se izpelja reč, ker vse svoje sile moramo zdaj v tem zediniti, da se slovensčini v gimnazijah in realkah kolikor je mogoče uspešno uči, tako da se mladina duha slavenskega napije; ker prihodnost naša bo v rokah naše mladine. — Zato moramo tudi, ko bodo poterjene in znane pravila za šolsko svetovavstvo, ki jih dr. Miklošič izdeluje, kmali začeti obdelavati polje šolskih knjig. Če so na Horvaškem malo da ne vse gimnazijalne knjige v dveh letih spisane bile, zakaj bi pri nas ne bile, ki imamo še več prikladnih učbenih oseb, kakor so jih takrat Horvati imeli? Toda kakor je pri njih vlada skerbela za izdavanje teh knjig, kar se tiče stroškov, tako bo tudi mogla država ali pa slovenska dežela skrbeti za nas, saj slovenske gimnazije imajo vkupno daleč več učencev kot horvaško-slavonsko takrat, ko se je delalo o teh knjigah. — Več o tem ob svojem času.

Dopisi.

Od lutomerskih Goric na Štaj. 3. sušca. Skoraj celi svečan je prav pomladansk bil tako, da so vinorejci lahko svoje vinogradske naloge opravljali, in nekteri že kopati začeli. Pozebljene terte je precej, pa tudi vodeničnih reznikov z velikimi sterženi in celó oddaljenimi očesi večidel viditi, potem lahko prerokujem, kakor lani „od vina za gospôdo“, tudi letos ga bo — malo. Nekteri otroci so jo že bôsi primahali v šolo, zoper prepoved; zdaj pa revčkov čez polovico na osepnicah (blekih) leži; 28. svečana bi jih imelo okoli 80 k spovedi priti, jih pa je bilo komaj 35. — Neizrekljivo je ljudstvu vstreženo, ako se po priložnostih, ali pa tudi na prižnici oznani, postavim: družba sv. Mohora. Oh! kako željno ljudstvo seguje po takih knjižicah — sčasoma pa gotovo tudi po „knjigah“, kakor je slavno vredništvo „Glasnika“ obljubilo; žalibog, da je tako malo sejevcev zavoljo kakošne neprijetnosti ali blatnega krajcarja voljo. Knjige, ki jih izdaja družba sv. Mohora, so dober kup; da bi se pač ljudstvu pod pazdijo seglo in mu pomagalo iz tisučletnega spanja! Kuhar.

Iz Dervanja na Štaj. 6. sušca. Iz Sevnice je pisal nekdo v „Pozor“ broj 49 med drugim: „Pitaj seljace za Dravom ili ove sa Savom, što oni znadu novo iz Hrvatske; svaki će ti odgovoriti: Hrvati so nemirnjaci, oni se bune proti caru, nećejo mu više poslužni biti itd.“ Dragi brate I. K.! ovo je slepota vaša, ne pa Slovincov; naravnost Vam rečem, da za Dravo in Muro ni kmeta ovake blodnje, ampak vsi še Hrvata nekako pomilujejo, da se mora toliko buniti zoper Magjare. Lahko se dokaže, da menda ne samo podravski, temuč tudi drugi Štajarski Slovinci imajo mnogo simpatij do Hrvatije, kamor zahajajo na delo, kupčijo, božje pota, v toplice in veselice. Drugih blodnjav je pa med našim ljudstvom mnogo slišati, ktere

izhajajo iz nevednosti; tako terdijo nekteri, ko so unidan vidili neko svetlobo s šumenjem od zahoda proti zahodu, da se je Anglež s Košutom in Rabaldom na Oggersko peljal. Dragi J. K.! ako že hočete černiti narod naš, ne černite ga vsaj po krivem! Jakopič.

Iz Libelič 1. sušca. — Oj, da bi že tudi Slovencom milo solnce enakopravnosti in pravice prisijalo! Te dni pride k meni mož ter me prosi, naj bi mu „Novice“ čitati dal. Le-ta mož mi pripoveduje sledeče: Neka žena je prejela od kantonske gospóske „Vorladngo“, se vé da v nemškem jeziku. Reva, ker nemškega ne ume, dene „Vorladngo“ na stran, mislé, da nič kaj posebnega ne zaderžuje. Pripetí se pa, da človek k njej pride, ki nekoliko nemško ume, kteremu toraj tisto „Vorladngo“ pokaže. Tolmač jo odpre, prebere in ženi pové, da mora v 8 dneh 200 gold. s činži vred „bei sonstiger Vermeidung der Execution“ plačati. Lahko si mislite strah njeni! Bi bil dopis slovenski, bi ga bila žena sama odperla in brala in koj denar poskerbela. Tako pa je bila v silni stiski. V tem, ko naši bratje Horvatje in Ogri pravice narodne popolnoma vživajo, na nas koroške, krajnske in štajarske Slovence še ni padla ne ena kapljica milosti cesarske vnovič v diplomu 20. okt. izgovorjene. — 25. t. m. so pri nas srenjskega župana volili. Zbralo se jih je bilo sila veliko volivcov. Volili so brez hruša in truša, ter se obnašali, kakor se možem spodobi, kar Libeličanom je v veliko čast. Kadar je bilo 12 odbornikov — letos 12 bistrih glav, razun ene, izvoljenih, so odborniki z 9 glasi volili za župana Jožefa Part-a, po domače Mačić-a, kmeta poštenega in umnega, kteri slovi zavolj svoje bistre glave, zdrave pameti in odkritoserčnosti. Ko blagi Mačić sliši, da je izvoljen župan, se po celem životu trese in mu solze v očesa priigrado, ter prosi, naj bi se mu čast županova odvezla ter drugemu izročila. „Brez ojstrosti se nič ne opravi — je blagi Mačić rekel — z ojstrostjo tudi milo in pravično si pa maševanja nakladujem“. Mačić je res blaga duša in ponižen, akoravno zveden kmet; bil je nekđaj žolnirsk viši topničar. Da poštenega Mačića pikali bodo uni, ki so si na vso moč že pred volitvo prizadevali, nekega družega možuna za župana izvoliti, je jasno kot beli dan; al noben pošten človek ni kos zoper to volitev kaj ziniti, ker je Mačić mož, kteremu nihče na nobeni strani do kože ne more. Služba županova res nikjer ni na rožice postljana, in tudi zakladi ne tekó v mavho takim, ki vestno ravna; nasproti pa imajo vestni in pravični župani od širokoustnih ljudi veliko zopernega prestajati, zlasti, kadar je rekrutba, in mnogo kratkovidnih očetov pa mater misli, da župan je kriv, ako sina v soldate vzamejo. Eno reč bi pa vsem županom prav živo rad priporočil, in sicer to-le: Naj bi župani vsi na to prav skerbno gledali, da bi v srenjo tujci, razujzdani gostači in take baže ljudje ne vhažali, ker taki gerduni semen pohujšanja strosujejo in poderajo, kar pridni duhovniki in učeniki zidajo. Ti napaki v okom priti, bi najbolje bilo, ako bi župani vsakletno hišno popisovanje imeli, po kterem bi se lahko sprevidilo, koliko tujcov da se je v srenjo nalezlo. Gorjé srenji, ki ima veliko bajt, po kteri se razujzdani ljudje potikajo; še polja v miru ne puščajo, ter ponoči in celó ob nedeljah in praznikih, kadar so ljudje pri službi božji, iz polja pridno v bajte donašajo.

Štantetov-Šentvidski.

Iz jeseniških Rovt 2. sušca. A. S. — V poslednjem lanskem listu ste drage „Novice“ pohvalile urarskega mojstra v Kropi, ki je res velike hvale vreden. Priporočite zdaj tudi Miklavža Kneg-a, urarja v Duplah na Gorenskem, ki se je pri Kropškem mojstru tako dobro izučil, da sedaj sam mojster svojemu mojstru čast dela. Naredil je Kneg že več turuskih ur na Krajnskem, Koroškem in Štajarskem, in nedavnej nam je v jeseniške Rovte napravil umetno izdelano, 3 cente težko uro, s ktero se je izkazal res mojstra prebrisane glave, ki zasluži očitno priporočilo.